وونئڻ - Cotton

پوکيءَ جو وقت:

پوکيءَ جو وقت	علائقو
15 مارچ کان 31 مارچ تائين	ضلعو ٺٽو ۽ بدين
پهرئين اپريل کان 30 اپريل تائين	ٿر، ميرپورخاص ۽ عمرڪوٽ
15 اپريل کان 15 مئي تائين	حيدرآباد، ٽنڊو محمد خان، ٽنڊو الهيار، مٽياري ۽ ڄامشورو
15 اپريل کان 20 مئي تائين	سانگهڙ
پهرئين مئي کان 31 مئي تائين	دادو، بينظيرآباد ۽ نوشهروفيروز
15 مئي کان 15 جون تائين	خيرپور، سکر، ڪشمور، گهوٽڪي، لاڙڪاڻو، قمبر شهدادڪوٽ، شڪارپور ۽ جيڪب آباد

زمين جي تياري:

وونئڻ جي فصل جي سٺي پيداوار لاءِ اهڙي زرخيز زمين چونڊڻ گهرجي. جيڪا پاڻي جذب ڪرڻ جي صلاحيت رکڻ سان گڏ دير تائين وَٽ کي قائم رکي سگهي. خاص ڪري نرم لٽياسي يا چيڪي لٽياسي زمين جي چونڊ ڪجي. چونڊيل زمين ۾ سڪيءَ جا اونها هر ڏجن. ان ڪانپوءِ ٻارا ناهي اهڙيءَ طرح ناليون ناهجن جو هر ٻاري کي ڌار ڌار پاڻي ملي. ياد رکڻ گهرجي ته وونئڻ جي فصل لاءِ هر هميشه اونهو استعمال ڪجي جيڪو ڪافي هيٺ تائين زمين ۾ لهي وڃي ۽ زمين کي اهڙيءَ طرح سڌائي ۾ آڻجي جو ڪٿي به پاڻي نه بيهي ۽ فصل کي هڪ جهڙو پاڻي ۽ پاڻ ملي سگهي.

وونئڻ جي فصل جي پوکيءَ جا طريقا:

سنڌ ۾ وونئڻ جي پوک عام طور تي ته ناڙيءَ ذريعي ڪئي وڃي ٿي پر ڪرين ۽ ويڪرن ڪرين ٻنن تي به هيءَ فصل پوکيو وڃي ٿو. وونئڻ جي ناڙيءَ رستي پوک لاءِ قطارن جي وچ ۾ اڍائي فوٽن جو مفاصلو ۽ جدائيءَ ڪانپوءِ ٻوٽن جي وچ ۾ 9 انچ مفاصلو رکيو وڃي. ڪرين تي هوا جي رخ کي نظر ۾ رکي 9 انچن جي فاصلي تي 2 کان 3 داڻا چنگيءَ جي صورت ۾ لڳائڻ گهرجن. ڪرين يا ٻنن جي وچ ۾ نالي مُني فوٽ کان وڌيڪ ويڪري نه هجي. ويڪرن ڪرين ٻنن تي ٻنهي پاسن کان چنگيون لڳائڻ گهرجن.

ٻج جو مقدار:

ٻج هميشه اعتماد وارن ادارن، ڪمپنين يا زميندارن کان حاصل ڪرڻ گهرجي. خاص ڪري سنڌ ۾ بي ٽي جنسن جي پوک ڪرڻ وقت اهڙي ٻج جي چونڊ ڪجي جيڪو موسم توڙي وونئڻ جي جيتن ۽ بيمارين خلاف مدافعت جي سگهه رکندڙ هجي.

پوکيءَ جو طريقو	ٻُج واري ٻج جو مقدار في ايڪڙ	ٻُج لٿل ٻج جو مقدار في ايڪڙ
ناڙي پوک	8 کان 10 ڪلو گرام	5 کان 6 ڪلو گرام
ڪرين ۽ ٻنن واري پوک	3 کان چار ڪلو گرام	2 کان 3 ڪلوگرام

سفارش ڪيل جنسون:

وونئڻ جون هي جنسون پوکي سگهجن ٿيون ؛ ايف ايچ 900، ايف ايچ 901، ايف ايچ 1000، CIM 602 ، MNT 886، ايف ايچ 142، بي ايچ 118، سي آئي ايم 473، نيلم 121، ڪرس 9 ، ريشمي، هاري دوست، شهباز، ڪرس 134، ڪرس 342، چاندي، سهڻي، ناياب، نيا اُفق وغيره.

ٻج تان ٻُج لاهڻ لاءِ تجويزون:

10 ڪلو ٻج تان ٻُج لاهڻ لاءِ هڪ لٽر گنڌڪ جو تيزاب ڪافي آهي. ٻج کي ڪنهن به پلاسٽڪ جي ٽب ۾ وجهو مٿان آهستي آهستي تيزاب هاريو ان ڪانپوءِ ڪنهن ڪاٺي يا بيلچي سان ٻج کي هيٺ مٿي چڱي طرح هلايو ته ڪَڪَرن تان ڪپهه جا ٻُج آهستي آهستي ختم ٿيڻ شروع ٿيندا. پر هاڻ ڪَڪَرن تان ٻُج صاف ڪرڻ لاءِ جديد مشينون به مارڪيٽ ۾ آهن انهن مان به فائدو حاصل ڪري سگهجي ٿو. جڏهن ٻج تيزاب ۾ صاف ٿي وڃي ته پوءِ ان کي ڪنهن ڇاڻي يا ڳوڻ مٿان رکو ۽ ٻج تي پاڻي هاريوگ ۽ گهٽ ۾ گهٽ 3-4 ڀيرا چڱي طرح پاڻي هاريو پوءِ هڪ ٻج ڪٽي زبان تي رکو جيڪڏهن ڪٽاڻ هجي ته وري پاڻي ۾ ڌوئو جيڪڏهن ڪٽاڻ نه هجي ته ڪنهن ڇانوءَ واري جاءِ تي سڪايو.

پوکيءَ کان اڳ ٻج کي دوا لڳائڻ:

پوکيءَ کان اڳ زرعي ماهر جي صلاح سان ٻج کي ڪا ڦنگي ۽ جيت مار دوا لڳائي پوءِ پوکيو وڃي ته ائين ڪرڻ سان هڪ مهيني تائين ڦنڊڙ فصل رس چوسڻ وارين بيمارين جي حملي کان محفوظ رهندو. ان ڪانسواءِ ٻج ۾ ڦوٽهڙو به بهتر انداز ۾ ٿيندو آهي.

في ايڪڙ ٻوٽن جو تعداد ۽ جدائي:

جيئن ته ماهرن جو چوڻ آهي ته وونئڻ مان بهتر پيداوار لاءِ في ايڪڙ ۾ ٻوٽن جو تعداد 22 کان 25 هزار تائين هئڻ گهرجي. ان لاءِ جڏهن ٻوٽا 5 کان 6 انچ جا ٿين ته ٻوٽن ۾ جدائي جو عمل ڪرڻ گهرجي. جنهن ۾ هڪ ٻوٽي جو ٻئي ٻوٽي کان مفاصلو گهٽ ۾ گهٽ 9 انچ رکجي. ته جيئن هر هڪ ٻوٽي کي پاڻي، پاڻ توڙي اس ۽ هوا گهربل انداز ۾ ملي سگهي.

رهيل خال پرڻ:

جيئن ته ڪرين وارين فصل جو جائزو وٺڻ ڪانپوءِ ڏسجي ته جتي جتي اڳ ۾ پوکيل ٻج نه ڦٽو

آهي ته اتي ٻيهر ٻج جون چُنگيون لڳائي خال پري ڇڏڻ گهرجن.

گُڏ:

وونئڻ جي ٻوٽن جي بهتر واڌ ويجهه لاءِ فصل کي گندگاهه کان صاف رکڻ گهرجي ۽ ان جو بهترين ذريعو گُڏ آهي. ناڙي پوک ۾ پهرئين گُڏ پنجهونءَ تي، ٻي گُڏ پهريون پاڻيءَ ڏيڻ وقت ٽئين گُڏ ٻيو پاڻي ڏيڻ کانپوءِ زمين جي وٽ ۾ اچڻ وقت ڪرڻ گهرجي. جڏهن ته ڪرين واري فصل کي پهرئين گُڏ ٻئي پاڻي کان پوءِ زمين جي وٽ ۾ اچڻ کانپوءِ ڪرڻ گهرجي. فصل ۾ گُڏ ڪرڻ کانپوءِ نائٽروجن ڀاڻ استعمال ڪرڻ گهرجي ته جيئن پوکيل فصل جي ٻوٽن کي وقت سر خوراڪ ملي سگهي.

فصل مان گندگاهه جو خاتمو:

حقيقت سان ڏسجي ته وونئڻ جي فصل تي اڪثر جيتن ۽ وائرس جو حملو گهٽي گندگاهه سبب ٿئي ٿو. ان کانسواءِ گندگاهه جي ڪري فصل جي پيداوار ۾ گهٽتائي اچي ٿي. گندگاهه فصل جي روشني، پاڻي، هوا ۽ ڀاڻ ۾ به حصيدار بڻجي ٿو. جنهن ڪري زرعي ماهر جي صلاح سان جڙي ٻوٽيون ختم ڪندڙ دوائن جو استعمال ڪرڻ گهرجي. جنهن ۾ استامپ 1000 کان 1250 سي سي في ايڪڙ يا ٽرانسونل 600 گرام في ايڪڙ يا ڊوال گولڊ 800 ملي ليٽر في ايڪڙ يا پينڊي ميٽالين 1000 ملي ليٽر في ايڪڙ يا تيز 20 گرام في ايڪڙ جي حساب سان ڦوهارو ڪريو.

ڀاڻ جو استعمال:

ڀاڻ جي ذريعي ٻوٽن کي نائٽروجن، فاسفورس، پوٽاش ۽ زنڪ جو گهربل مقدار ملي ٿو. جيڪڏهن ٻوٽن ۾ نائٽروجن جي کوٽ ايندي ته ٻوٽن جي پنن جو رنگ هلڪو سائو ٿي ويندو آهي ۽ آهستي آهستي پيلي رنگ ۾ تبديل ٿي ويندو آهي ۽ ٻوٽن جي واڌ ويجهه بيهجي وڃي ٿي.
اهڙيءَ طرح وري فاسفورس جي کوٽ سبب ٻوٽن جو قد ننڍو ٿئي ٿو، گوگڙا دير سان نهندا آهن. گوگڙن جي سائيز به ننڍي ٿي ويندي آهي. ۽ ٻوٽن جي ٿڙ جو رنگ زمين جي سطح وٽ پيلو نظر ايندو آهي. پر جيڪڏهن فصل ۾ پوٽاش جي کوٽ هوندي ته پنن جا ڪنارا پِيلا ۽ زردي مائل ٿي ويندا آهن. پنن جي رڳن جو رنگ ڳاڙهاڻ مائل ٿي پوندو آهي ۽ پنن جا ڪنارا خشڪ ٿي ويندا آهن. جڏهن ته زنڪ جي کوٽ جي ڪري پنن جي سائز ننڍي ٿي ويندي آهي ۽ اندروني طور تي پنن جون رڳون ڪاريون يا ڏنڊليون نظر ايندي آهن. جنهن ڪري وونئڻ جي فصل ۾ ڪيميائي ڀاڻ جو استعمال مٽئين کوٽ کي نظر ۾ رکي ڪرڻ گهرجي. جڏهن ته زمين ۾ پوکيءَ وقت وٽاڻ جو ڀاڻ پڻ استعمال ڪرڻ گهرجي.

بي ٽي جنسن لاءِ ڀاڻ جي سفارش

زمين جو قسم	في ايڪڙ ڪيميائي ڀاڻ جو استعمال
لٽياسي زرخيز زمين	اڍائي ٻوريون نائٽروفاس ۽ اڌ ٻوري ايس-او-پي، پوکيءَ مهل، اڌ ٻوري يوريا ۽ اڌ ٻوري ايس-او-پي پنجهوءَ مهل ۽ مُني ٻوري يوريا گل ٻاتي مهل ڏيڻ گهرجي. يا سوا هڪ ٻوري ڊي-اي-پي، اڌ ٻوري ايس-او-پي ۽ اڌ ٻوري يوريا، پوکيءَ مهل اڌ ٻوري يوريا ۽ اڌ ٻوري ايس-او-پي پنجهوءَ مهل ۽ هڪ ٻوري يوريا

	گل ٻاتي مهل ڏيڻ گهرجي.
وچولي زرخيز زمين	پوٽيون تي ٻوريون نائٽروفاس، اڌ ٻوري ايس-او-پي، پوکيءَ مهل اڌ ٻوري يوريا ۽ اڌ ٻوري ايس-او-پي پنجهوءَ مهل ۽ مُني ٻوري يوريا گل ٻاتي مهل. يا ڏيڍ ٻوري ٽي-ايس-پي، مُني ٻوري يوريا ۽ اڌ ٻوري ايس-او-پي پوکيءَ مهل ڏيڻ گهرجي مُني ٻوري يوريا ۽ اڌ ٻوري ايس او پي پنجهوءَ مهل جڏهن ته هڪ ٻوري يوريا گل ٻاتيءَ تي ڏيڻ گهرجي.
هلڪي وارياسي زمين	هڪ ٻوري ڊي-اي-پي، اڌ ٻوري ايس-او-پي ۽ مُني ٻوري يوريا پوکيءَ مهل ڏيڻ گهرجي. هڪ ٻوري يوريا ۽ اڌ ٻوري ايس-او-پي، پنجهوءَ مهل ۽ جڏهن ته هڪ ٻوري يوريا گل ٻاتيءَ وقت ڏيڻ گهرجي. يا هڪ ٻوري ٽي-ايس-پي، اڌ ٻوري ايس-او-پي ۽ هڪ ٻوري يوريا پوکيءَ مهل. هڪ ٻوري يوريا ۽ اڌ ٻوري ايس-او-پي پنجهوءَ مهل ۽ جڏهن ته هڪ ٻوري يوريا گل ٻاتي مهل ڏيڻ گهرجي.
ڪمزور يا ڪلراٺي زمين	ٻه ٻوريون نائٽروفاس پوکيءَ مهل، 2 ٻوريون امونيم نائيٽريٽ پنجهوءَ مهل ۽ 2 ٻوريون گل ٻاتيءَ مهل ڏيڻ گهرجي. يا هڪ ٻوري يوريا پوکيءَ مهل. 3 ٻوريون SSP ۽ هڪ ٻوري امونيم نائٽريٽ 2 ٻوريون امونيم نائٽريٽ پنجهوءَ مهل ۽ گل ٻاتي وقت ڏيڻ گهرجي.
ڪلراٺين، سخت زمينن يا ڪرين تي پوڪيل وونئڻ جي صورت ۾	ٻه ٻوريون نائٽروفاس يا سوا ٻه ٻوريون ايس- ايس-پي، ۽ هڪ ٻوري امونيم نائٽريٽ يا هڪ ٻوري زور آور ۽ هڪ ٻوري يا سوا ٻوري ٽي-ايس-پي ڏيڻ گهرجي. نوٽ: فصل کي پهريون پاڻ پوکي جي 15 کان 20 ڏينهن اندر، ٻيو پاڻ 25 کان 30 ڏينهن اندر ڏيڻ گهرجي. ڪرين تي پوکيل فصل کي ٽيون پاڻ 70 ڏينهن جي اندر ڏيڻ گهرجي.

وونئڻ جون بيماريون ۽ تدارڪ

ٻوٽن جي پنن جو سڙڻ ۽ سڪڻ:

هن بيماريءَ جي ڪري وونئڻ جي ٻوٽن جي پنن تي شروع ۾ پورا ڇهنبدار داغ ڏٻا ٿين ٿا. گهٽي حملي جي صورت ۾ ٽارين تي ٻه اهي داغ نظر اچن ٿا. ٿڙ تي هن بيماريءَ جي حملي سبب ڪاري رنگ جو دائرو نهي ويندو آهي. اهڙيءَ طرح هن بيماريءَ جي لڳڻ سان ٻوٽي جا گوگڙا ڳرڻ، سڙڻ شروع ٿي ويندا آهن. اها بيماري هڪ قسم جو وائرس آهي جيڪو آهستي آهستي سموري فصل ۾ ڦهلجي ويندو آهي. ان ڪري بيمار ٻوٽا فوري طور ڪڍي فصل کان پري ساڙڻ گهرجن. ان کانسواءِ ٻج کي آئنده کا ڦقوندي مار (Fungicide) زهريلي دوا لڳائي پوءِ پوکڻ گهرجي.

گوگڙن جو سڙڻ (Boll Root):

هن بيماريءَ ۾ شروع ۾ گوگڙن جي اندر پورا يا ڪاري رنگ جا ڏبا ظاهر ٿيندا آهن. پاهران گوگڙا نيڪ حالت ۾ هوندا آهن پر اندران ڪجهه ڳري سڙي ويندي آهي يا وري گوگڙا ٽڙندا ئي ناهن. ڪجهه گوگڙا ٽڙندا آهن ته انهن جي ڪپهه جو رنگ اڇي بدران هلڪو پيلو نظر ايندو آهي.

هن کان بچاءَ جي تدبير:

جيئن ته هيءَ بيماري گهميل موسم يا ڪيڙي جي حملي جي ڪري ٿيندي آهي. جنهن جي ضابطي لاءِ ريډومل گولڊ يا ميٽاليڪس+ مينڪوزيب 250 گرام في ايڪڙ جي حساب سان ڦوهارو ڪرڻ گهرجي. ۽ ڪينئن ته پڻ ضابطو آڻڻ گهرجي.

ٻوٽن جي پاڙن جو سڙڻ (Root Rot):

هيءَ بيماري ٻوٽن ۾ مختلف بيڪٽيرياز جي ڪري ٿيندي آهي. ٻوٽا اوچتو مرجهائجي ويندا آهن ۽ چڪ ڏيڻ سان پاڙان سؤلائي سان نڪري ايندا آهن. ٻوٽن جون پاڙون ڳريل سڙيل نظر ايندڙيون آهن ۽ پاڙن کي زور ڏيڻ سان پيلي رنگ جو ليسوڙي جهڙو بدبودار پاڻي نڪرندو.
هن بيماريءَ کان بچاءَ لاءِ ٻوٽي جو ٻوٽي کان فاصلو مناسب رکڻ گهرجي. ۽ ٻج کي ڪنهن به ڦقونديءَ مار زرعي زهر سان ملائي پوءِ استعمال ڪجي جهڙوڪ: ٽاپسن ايم Topsin M يا ٿايوفينائيٽ ميٿائيل 5 گرام في ڪلو لڳائي پوءِ پوکڻ گهرجي.

وونئڻ جا جيت ۽ انهن جو تدارڪ

سائو مهلو (Jassid):

سائي مهلي جا ٻچا ۽ بالغ پنن جي هيٺان رس چوسي پنن ۾ زهريلو مادو داخل ڪن ٿا. حملي آور پنن جا ڪنارا هيٺئين پاسي مڙي ويندا آهن، پنن جون نسون سڪي وينداآهن. جنهن ڪري پن ڪمزور ٿي ويندا آهن. شديد حملي جي صورت ۾ پن ڦڪا ۽ ڳاڙها ٿي ڇڻي پوندا آهن. هن جيت جو شديد حملو جولاءِ ۽ آگسٽ مهيني ۾ ٿيندو آهي، جهڙالي موسم هن جيت جي واڌ ويجهه لاءِ وڌيڪ موزون هوندي آهي.

احطياتي تدبيرون:

وونئڻ جي پوکي سفارش ڪيل وقت تي ڪرڻ گهرجي. گهٽي پاڻ ڏيڻ کان پاسو ڪجي. گندگاهه کي ختم ڪرڻ گهرجي. قوت مدافعت رکندڙ جنسون پوکڻ گهرجن.

ضابطو:

جيسپر 200 ملي لٽر (نائٽن پائرم) يا انسٽنٽ يا ويلاسٽي 200 ملي لٽر في ايڪڙ يا اميڊاڪلوپرڊ گروپ جي ڪابہ دوا 250 ملي ليٽر في ايڪڙ يا ايڊوانٽيج 500 ملي ليٽر في ايڪڙ ڏيڻ گھرجي.

ٿرڙو (Thrips):

ھن جيت جي حملي سان پن ھيٺئين پاسي اچا چاندي نما ساسر جھڙي شڪل جا ٿي مُڙي ويندا آھن ۽ ٻوٽي جي واڌ ويجھ پڻ متاثر ٿي رڪجي ويندي آھي. ھُن جيت جو حملو ووڻٽن جي فصل تي شروعات کان وٺي آخري چونڊي تائين ھوندو آھي.

احطياتي تدبيرون:

ووڻٽن جي پرسان ڪپھ سان مشابھت رکڻ وارا ٻوٽا يا فصل نہ پوکجن. گندگاھ جو خاتمو ڪجي. گھٽي پريشر واري مشين ذريعي صاف پاڻي يا ڪپڙن ڌوئڻ واري صابڻ جي محلول جو ڦوھارو ڪرڻ سان بہ ٿرڙي جو حملو گھٽائي سگھجي ٿو.

ضابطو:

پائريٽ 80 ڪان 100 ملي لٽر في ايڪڙ يا ريڊيئنٽ 60 ڪان 80 ملي لٽر في ايڪڙ يا ڊائميٿوئيٽ 300 يا ڊيناڊم300 ملي لٽر في ايڪڙ يا ليسنٽا 100 گرام يا (ڪلوروفيناپائير) يا سوشل يا پروفائيل يا اسٽالڪر 200 ملي لٽر في ايڪڙ ڏيڻ گھرجي .

اڇي مک (White fly):

ھن جيت جا ٻچا ۽ بالغ پنن مان رس چوسي ليئس دار مادو ماکي جھڙو خارج ڪن ٿا. جنھن ڪري سينور واري بيماري ٿي پوندي آھي ۽ ڪپھ جي پيداوار ۽ معيار کي نقصان پھچي ٿو. اڇي مک جو حملو خشڪ موسم ۾ گھٽو ٿئي ٿو. شديد حملي جي ڪري ووڻٽن تي پن مروڙ (CLCV) بيماري اچي ٿي. ھن جيت جو حملو آگسٽ ۽ سيپٽمبر مھيني ۾ وڌيڪ ڏٺو ويو آھي.

احطياتي تدبيرون:

ووڻٽن جي فصل ۾ يا پرسان ميزبان ٻوٽا جھڙوڪ پيندي، وانگڻ وغيره نہ پوکڻ گھرجن.ميزبان ٻوٽن ۽ گندگاھ کي ختم ڪجي. ياڻ سفارش ڪيل وزن کان وڌيڪ نہ ڏجي.

ضابطو:

اولالا 60 سي سي في ايڪڙ يا ڊاءِ فينٽيوران 250 سي سي في ايڪڙ يا ڊولو يا راڪو 250 سي سي في ايڪڙ يا پولو يا موسپلان 125 گرام في ايڪڙ يا ايسيلان يا اسيٽامائيپرڊ 125 گرام في ايڪڙ يا گليڊيو 150 گرام يا پائريپروڪسيفن 400 کان 500 ملي لٽر يا اميداڪلوپرڊ 250 ملي ليٽر في ايڪڙ ڏيڻ گهرجي .

ملي بگ (Mealy bug):

ملي بگ ٻوٽي جي پنن مکڙين مان رس چوسيندو آهي ۽ زهريلو مادو ڪاڍي دوران ٻوٽي ۾ داخل ڪندو آهي جنهن ڪري پن مکڙيون ۽ گل ڇڻي پوندا آهن ۽ ٻوٽي جي واڌ ويجهه رڪجي وڃي ٿي ۽ حملي آور ٻوٽي جا ګونچ، گل، گوگڙا ڇڻي پوندا آهن. هي جيت لئي دار مادو خارج ڪري ٿو جيڪو ڪاري سينور واري بيماريءَ جو ذريعو بڻجي ٿو. شديد حملي جي صورت ۾ ٻوٽو سڪي ختم ٿي ويندو آهي.

احطياتي تدبيرون:

فصل جو هر روز معائنو ڪرڻ گهرجي. شروعاتي مرحلي ۾ ملي بگ ٿوري تعداد ۾ نظر اچي ته ان کي هٿ تي پلاسٽڪ جي ٿيلهي لڳائي ماري ختم ڪجي. ميزبان ٻوٽن ۽ گندگاهه جو خاتمو ڪرڻ گهرجي.

ضابطو:

ڪيوراڪران 500-800 ملي لٽر يا پروفيڪس 500 کان 800 ملي لٽر يا لارسبين يا ڪلوروپائريفاس يا فورٽ 500 کان 1000 ملي لٽر ر يا پروفينوفاس 500-800 ملي لٽر في ايڪڙ ڏيڻ گهرجي .

جوں (Mites):

وونڌڻ جي فصل ۾ لڳاتار موسم خشڪ رهڻ سان جُوں جو حملو ظاهر ٿئي ٿو جوں ٻوٽي جي پنن مان رس چوسي چارو ناهي ٿي جيڪو ٻوٽي جي ڪاڌ خوراڪ ناهڻ وارو عمل پڻ متاثر ٿئي ٿو. جڏهن جوں جو شديد حملو ٿئي ٿو ته پن، مُکڙيون ۽ گل ڇڻي پوندا آهن. جولاءِ ۽ آگسٽ مهيني ۾ هن جو شديد حملو ٿئي ٿو.

احطياتي تدبيرون:

پيراٿرائيڊ گروپ جونءَ دوائون شروعاتي مرحلي ۾ استعمال نه ڪجن. جوں جو حملو خشڪيءَ تي وڌيڪ ٿئي ٿو. ان ڪري فصل کي صاف پاڻي سان ڦوهارو ڪرڻ سان جونءَ جو خاتمو ڪري سگهجي ٿو.

ضابطو:

اوبيرون100 ملي لٽر في ايڪڙ يا ٽالستار يا ريشم يا سلڪ يا باءِ فينٽرين 250 ملي لٽر في ايڪڙ يا پولو يا ڊولو 250 ملي لٽر في ايڪڙ ڏيڻ گهرجي .

ٽڪمرو ڪينئون (Spotted boll worm):

ٽڪمرو ڪينئون فصل جي شروعات ۾ ڇوٽين کي نقصان ڏيندو آهي. جڏهن گل ٻاٽي نڪرڻ شروع ٿيندي آهي ته گهڻو نقصان گلن، مُڪڙين ۽ گوگڙن ۾ اندر داخل ٿي ڪندو آهي جنهن ڪري پيداوار گهٽ ملندي آهي. هن جو شديد حملو آگسٽ ۽ سيپٽمبر مهيني ۾ ٿئي ٿو.

احطياتي تدبيرون:

ووننڍن جي فصل ۾ يا پاسن کان ميزبان ٻوٽن جو خاتمو ڪجي. آخري چونڊي ڪانپوءِ جلدي زمين مان ٻانيون ڪپي اونها هر ڏئي زمين ڪيڙي ڇڏجي. پيندين جي باقيات کي ووننڍن جي پوکي کان اڳ ۾ ختم ڪرڻ گهرجي.

ضابطو:

ٽريسر80 کان 100 ملي لٽر يا ڪراٽي يا جيسپر يا ڊماند يا ليمڊا 250 کان 300 ملي لٽر في ايڪڙ يا ٽالستار يا سلڪ يا ريشم يا باءِ فينٽرين 250 ملي لٽر في ايڪڙ ڦوهارو ڪرڻ گهرجي.

آمريڪي ڪينئون (American Boll worm):

هن جيت جا ٻچا/ ڪينئان ڦٽڻ سان فصل جي نرم گوئنچن کي ڪائڻ شروع ڪندا آهن ۽ پوءِ ٻوٽي جي ٻين حصن جهڙوڪ مُڪڙيون، گل ۽ گوگڙن تي ڪينئان حملو آور ٿين ٿا جنهن ڪري فصل کي شديد نقصان ٿئي ٿو.گل ٻاٽي نهڻ وقت هن جيت جو حملو شروع ٿئي ٿو پر شديد حملو جون کان آگسٽ مهيني ۾ ڏٺو ويو آهي.

احطياتي تدبيرون:

اونها هر هلائي زمين ۾ رهيل ڪينئن کي اُس جي تپش رستي ناس ڪجي. گندگاهه جو خاتمو ڪجي. جاچ پڙتال جاري رکجي.

ضابطو:

ٽريسر 80 کان 100 ملي لٽر في ايڪڙ يا لارسبين 700 کان 1000 ملي ليٽر يا پروڪليم 200 ملي لٽر في ايڪڙ يا ايماميڪٽن200 ملي لٽر يا ٽائيمر- پارڪو- بروڪا- ٽائي ڪون يا ٽالستار 200 ملي لٽر في ايڪڙ ڏيڻ گهرجي .

گلابي ڪينئون (Pink boll worm):

هن جيت جا آنن مان نڪتل ڪينئا جلدي گل ۽ ٻاتيءَ ۾ داخل ٿين ٿا جڏهن گل تي حملو ڪري ٿو ته گل جون مُڪڙيون ملائي روزيٽ (Rosette) يا مانڊاٽي جهڙي شڪل ۾ اندر ئي اندر گل جا نر صفا ڪائي ڇڏيندو آهي. ۽ ٻئي پيري نسل شڪل ۾ آٽيندو آهي گوگڙي تي حملي ڪرڻ وقت سوراخ ڪري اندر داخل ٿي وڃي ٿو، هي ڪپهه جي ٻج جو گپ ڪائي ناس ڪري ٿو.

احطياتي تدبيرون:

هن جيت کي ناس ڪرڻ لاءِ پيلاڙي ڪانپوءِ مال جو چارو ڪرائڻ گهرجي ان ڪانپوءِ ونڊٽانيون ڪٽي ساڙي ڇڏجن.

ضابطو:

بولٽن 500 ملي لٽر يا دريم يا يونٽ پلس يا ڪيپيٽل پلس ايبر پلس، ايگري فاس يا ڪائوٽر پلس، ڊيلٽا ڪنگ يا ڊيلٽا+ٿراءِ زوفاس 500 ڪان 600 ملي لٽرفي ايڪڙ يا پروايڪسس 100 ملي لٽر في ايڪڙ ڏيڻ گهرجي .

لشڪري(Armyworm) : ميچ يا ليچ يا ليوفيوران يا انديڪس ڏيڻ گهرجي في ايڪڙ 200 ملي لٽر

آءِ سي ٽي زرعي توسيعي مرڪز

ڊائريڪٽوريٽ جنرل زرعي توسيع، زراعت کاتو حڪومتِ سنڌ

ICT Agricultural Extension Services Center, Directorate General Agriculture Extension, Agriculture, Supply & Prices Department Government of Sindh, Block-F, Shahbaz Building Hyderabad.

Helpline: +92 3111646111 Email: ictagriextensionsindh@gmail.com

www.ictagrisindh.gov.pk